

բաշա հազարէթէրի տախի, Պրուսա վալիսի նապ օրուսմուշ տուր:

—Կէշէնէրտէ Թըրապօն վալիսի նապ օրուսման խալի բաշա հազարէթէրի տալ իտիւլի, Եւրինէ Լաին Մուխլա բաշա հազարէթէրի կէշիւրիւն տիր:

—Սըրպ պէյի Միւսն (պրէնսօլի), Պէլլիւրատան Լիւլաթիտեա կիտիպ, Բուսիս իմէրաթօրու իլէ միւքնալէմէ իտէճէք տիր:

—Սօնրատան ալընան իսպէրէրէ նէգարէն, տէր Լէվրէթ Թալմըզ, թիւթիւն իւզէրինէ թարհ օրուսման 20 դուրուշ տուխուլիէ բէսմի հազարէթտա հիշ պիր թէպապիր իթթիլազ օրուսմամբը տըր:

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Սէտանն թէպիլիսէթինէ տայիր օլան աթիւտէքի իքի գըթա էվրազլաւը Ժէրօնտ զազէթտալտան ալարագ նէշլ իտէրիզ:

Սեպտեմբեր 1 տէ, էօյլէտէն սօնրա սատթ պիր լատտէլէրինտէ, օրտու, Սէտանն հիսարպըր ալթընտա պօղլուս վիրէրէք, քէսպի ֆիւթուհաթ իտէճէկի հազարէթտա իսմիթի գաթ իլլէտիլի վագըթ, պիր գաշ սատթտան պէրու օրտուեա պաշ գօմանտան օլմուշ օլան ժէնէրալ տը վիլմիֆէն, սապաշտան պէրու տէյիլ մէյտանը մուհարէպէտէ, իլլա Սէտան շէրինտէ պուլունմուշ օլան իմէրաթօրու աթիւտէքի պիլէթի իրապ իլլէտի:

Սիր, Գարինեանա տօղրու պիր Եօլաշապըր զըմընտա ժէնէրալ Լըպրիւնէ էմիր իթթիմ վէ մէվնուտ օլան քեաֆֆէյի առաքիրի արգասընտան Եօլլամագտուրմի Մէգրիւր հարէքէթէ Եարտըմ իթմէսին, ժէնէրալ Տիւրքօեա, վէ կէրի չէքիլէճէք Եօլլա մուհաֆազա իլլէմէսին տախի ժէնէրալ Տուէնէ էմիր իթթիմ:

«Չաթը հաշմէթ մէտպընըզ, առաքիրի իլլէնէ կէլմէնէ հիմմէթ պուսուրտուն, մէրգուսման առաքիր, զաթը հաշմէթմէտալընա, պիր Եօլաշապըր քէնտուլէրէ չէրէֆ տատ իտէճէքէլէր տիր: Իմզա ՏՐ ՎիՄՖէն:

«Մէգրիւր պիլէթին մաէլի աշըգ իտի, չէօյլէ քի, մէգրիւր պիլէթ, կէլլն, առաքիրինիլ իլլնտէ հազըր պուլունալագ անլէրէ զալրէթ վիրին, պէօյիւք գարալար վիրմէքիլէթտէ անլէրէ իպրէթ օլուն, սօն վէ գաթի հիւճուսա պիր թէճըրպէ իտին, կէլլն, օրտուսուլ իլէ Եա գուրթուլուն վէ Եաթիտ առաքիրինիլ իսթթիլարը իլլնտէ ասըր կիպի վուրուլապտիլին, տիմէքտէ իտի, իլլթէ պու մանէտաա իտի, ժէնէրալ Վիմիֆէն տալէթ թէգըրէտի:

Արասը չօգ սիւլմէյիպ, մէգրիւր տալէթ թէգըրէտինէ ճէվապ վիրիլտի:

Իմէրաթօր, ժէնէրալն թէքիլիֆինի գապուլ իթմէտի:

ժէնէրալ պուսուլ թատիգ իթմէքտէ տիր: Վէ պիր սատթ սօնրա, ժէնէրալ տը վիմիֆէն, սօն գալան իլլիտէր իլէ պէրապէր Պալիէրալար իւզէրինէ հիւճուլ իլլէտիլի վէ իլլիտ ժէնէրալ Մարկէրիլին գօմանտալթաթաթ թընտա պուլունան սիւարի սատթիրի, քէնտի գահրուսն գօմանտալարընէ էօմիլիսիլ թէճիլէքէէ գօնարագ, տիւշմէնիլ իսթթիլը Եարըպ էօթէէ կէշտիլէրի վագըթ, իւշիւնիւ Նաթօլէն, արթըգ պէքէմէքիլին, թէս-

լիլիէթ ալէմէթի օլմագ իւզրէ, պէնազ սանճալը չէքտիրիլ վէ Գըրուլ կիլեօմա աթիւտէքի մէքթուպու Եազար իտի:

Էֆէնտի պիրատէրիմ, Ասաքիրիլին իլլնտէ էօլէմէթիլիմ տէն, գըրըքմը, զաթը հաշմէթմէապլէրին էլլնէ թէպիմ իթմէտէն պաշգա չարէմ գալմամբը տըր:

Գալըրմ, Զաթը հաշմէթ մէտպընըզ սատթ պիրատէրի ՆԱՐՈՒՆ:

Մօնիլէթ զազէթտալտան չու վէճէ իլէ օգուսմուշ տուր:

Ալմանեա, քէսպ իլլէտիլի ֆիւթուհաթ իլլարընա լազմէն, իլլէրուսի իլլն գօրգու իլլնտէ տիր:

Էլպ տուգալըգալընտան Պատա գատար ճէրմանիս մէտալիլինի տօլաշըջ օլան միւթէպէր առամըն պիրիսի, պիւթիւն մէտալիլտէ ֆագըրըգ հիւքմ իլլէմէքտէ վէ իլլէմէք իլլն առամէքտիլիլ պուլունալագտա օլտուլունա պիլլէրէ գալիլէն պէնան իլլէմիլ տիր:

Հէր թարաֆտան իֆլաաա չըգարւար տէյի գօրգուլմագտա վէ իֆլաաա չըգտնլարըն սանըս արթմագտա տըր:

Մ. Պիլմարգ, Ալմանեանն պօրճըրըն էօտէմէք վէ Բուսիսաք Եէնիտէն Եէնի մուհարէպէլէրէ հազըրլամագ իլլն Պրանաաաա ալթըր ագճէյի սագլամագտա տըր: Պիլմարգըն ֆիւթի Եալըրգ պիր չէյ իլլէ մէշուլտուր, Եանի, սիլաշանմագ, սիլաշանմագ, թէքրար սիլաշանմագլա: Եէնի իլլիֆէնք, Եէնի թօք, վէ Եէնի լուպա վէ սայիրէ հազըրլամագտա տըր: Պրանաա մուհարէպէսի հէնկեամիւտա, հէր չէյ պօղլուլունալունան, հէր պիր չէյ Եէնիտէն Եարմագտա, թամիր իթմէքտէ վէ թագըլէմէքտէ տիր:

Օրտուսան չօգ առաքիր թէլէֆ օլմուշ տուր, պաշընա օֆիլեալ, Հէր պիր քիպար ֆամիլեաա, պիր վէ Եաթիտ պիր չօգ պաշտան օլմուշ տուր:

Գէզա Եանաֆ ֆամիլեալարտան տաթի առամ թէլէֆ օլմուշ տուր:

—Ժուրնալ տը Բարի զազէթաաընն պէնանընա նէղարէն, Մ. Թիլէր իլլէ լւէնա կօրազօֆ միանէսինտէ վագը օլմագ միւքեալմէտէն չիմիլիլ հալվալ կէշիլմիլ օլուպ, չիմիլ տալի Բուսիս վէլիլ աշտըն Եազընտա Բարիսէ կիտէճէյի սէօլլէմէքտէ տիր: —Իսկիլթէրաաա էֆքարը ումուլի, կուլիլթա հաքիմի Մ. Նօրմանն էօլտիլիլթա մատտէսինտէն տօլանը Իլթտիլապա տիւշար օլմագտա տըր:

Իլք էվլէլ, մէգրիւր ճիւնաէթ, միսսուս պիր ճիւնաէթէ համլ օլունաա, ֆագաթ չիմիլ, վաշապի մէգհէպլէրին օլանլարըն իլլի տիր տիւնաէքտէ տիր: Մէգրիւր Միւսլիման մէգհէպլէրին օլանլար, Հիւսթիլմանտա զայլէթ Նուֆուլ ու թէէսիլ ուսհիպի տիրէր. գաթէն, պիր չօգ իսկանլարա, պաշընա 1863 սէնէսի իսկանլարա թահրիք իլլէմիլլէր տիր. պէօյիւք ճահտ ու իգտամաթ ու ֆէտաքարըրըլա, մէգրիւր իսկանլըն էօլիւ ալընմըշ տըր: Պուլար, Հիւսթիլթաաա պիր չօգ կիլլիլ շիրքէթլէր իհաաա իտէրէք, Հուկիլ գըրըլարընտան իլլէնապա գատար միլէմիլարճա իսկանլարը Եարէր իթմէքտէ տիրէր:

—Լնտէրանտան Էլէնիլ Նամ զազէթաաընա աթիւտէքի սուրէթտէ Եազմըշ տըր:

քիւր զազէթտա չու վէճէ իլէ Եազմըշ տըր:

Սէթ տը Շարիթէ թապիր օլունան թահրիպէ գըզլար, հէր քէսի Գաթօլիք իթմէք արգուսինտէ պուլունալագտա օլտուլարըն պիլլիլմիլլէր տիր: Մէրգուսն թահրիպէ գըզլար, մէրհամէթ իտէրէք, Բուսիս Եէնիտէն օլան պիր թագըլմ Բուսիս Եէնիտէն օլան պիր մէքտէ տիրէր. Նասըլ քի պու տէֆա, Գօլա իսթիլտէ պիր Եանաշընըն չօճուգլարնա էօյլէ Եարտըլար: Մէրգուլմ Եանաշըլ, Եաֆատա պիր թիլիլթաա Արապ իլլէ էվլէնիլ վէ իքիսի գըգվէ պիր Երքէք օլտուլու հալտէ, իւշ նէֆէր էվլատ սահիպի օլուր: Արասը չօգ սիւլմէյիպ, Եանաշըլ էօլիւր, Գարըսը, չօճուգլարըն վաֆիլիլ իտիպ իլլարէ կէլլիլ, ֆագաթ օլ սէնէ, իլլմիլտէ գօլէրա զուհուր իտէր, վէ մէրգուլմ տալի, ուճ տէրէճէ ֆագըրըլտա տիւշէրէք քիլիլք չօճուգլարը պէսլէմէնէ ճահտ ու իգտամ իտէր իտի: Հէր վագըթ ֆամիլեա արգասընտան կէզէն մէրգուլման թահրիպէ գըզլար, մէրգուլմէ տուլ գարըն պուլուպ, մէրհամէթլէրինտէն նաշիլ, քէնտի իքիլ նէֆէր քիլիլք գըզլարըն քէնտիլէր պէսլէյիպ պիլիլտէճէքլէրին վէ քէնտի մէգհէպլէրինէ ալա թօղունաալագտա րը հալտէ, սնլէրի քէնտի չօճուգլարը մագաթընտա գանըրաալարըն պիլտիրիլլէր: Զօճուգլարըն վալիտէսի, մէգրիւր թաթլը թաթլը սէօյլէյիլլէրէ գարըլըպ, Բուսիլ լիլա կէսթիլլէր վէ չօճուգլարըն թէպիմ իտէր:

Պատէհու, հիւքմ իտէն գօլէրա ուէպէպլէտէն իլ պուլունաալընտան, մէրգուլմէ, իսկէնտէրիլէ կիլմէք իլլն վագըրա պիլլէր, ֆագաթ, Եօլտա վարօրուն իլլնտէ վէֆաթ իտէր:

Մէրգուլմին Երքէք չօճուլու, չիմտի ագըլալիլ օլմուշ օլուպ, վէ քէնտի գըզլարընտալարընա վարիս օլուրագ, պուլունաալու տիարի ալէրտէն ալմէթ իթմիլ վէ չիմտի իտէ, քէնտի գըզլարընտալարըն մէրգուլման թահրիպէ գըզլարըն Եանաշընտաա լըպ կէսթիլլէր իսթմէքտէ տիր:

Պու չէյ մէրգուլման թահրիպէ գըզլարըն պէօյիլիլլէն իլլնէ կէլմէթիլիլտէն, գըզլարը կէրի վիրմէքիլիլա չըգտան ալըպա թէտա իտէր: Հիւքիլմէթէ միւքաաալթ օլունալ, ֆագաթ թահրիպէ գըզլար, թէրպիլլէրին իլլն մէտարիլթաթ օլարագ: Ալ պին զշ վիրիլմէթիլլէրէ հիւք պիր վէճէ իլլէ գըզլարը կէրի վիրմէյիլլէրէ պիլլիլլէր: մէրգուլմէ գըզլարըն պէօյիլիլ օն պիր Եաշընտա տըր: (Սն տէրթ վին զշ իսթմէթիլլէր, պէհանէ տիր, չիւքիլ մէրգուլման ուֆագ գըզլարըն հիւք պիր չէյլէրի պուլունաալընտալարըն պիլլիլլէր: Մէրգուլման թահրիպէ գըզլար, մէպալըր մէգպուր թէլէթիլլէ օլունաաաաաա, մէրգուլման չօճուգլարը թէհին մագաթընտա սագլամագ իսթմէքտէ տիրէր: Մէրգուլման Եօրալը չօճուգլարըն, թէպաթիլիլ մէգհէպ իտէրէք, Գաթօլիք օլմուշ օլտուլարըն սիլլէրէ պիլլիլլէրէք գալիտ պիր չէյ տիր:

ՀԱՊԵՏԻՍՈՒՆ

Թիլլիլ Գըրալը Բրէնս Գատանըն օրտուսուլաա գօմանտան պուլունան Միւրալայ Գիրքէճ Նամ իսկիլիլ զապիլթ, Հապէլիլթան մէտալիլլէրտէ վուգու պուլուն Եէնի հալլէր իւզէրինէ, Ատուա չէհրինտէն պիր Լօնտաա զազէթաաընա աթիւտէքի սուրէթտէ Եազմըշ տըր:

Ուսկ-Շիւմ Կօզապի, Եաթիտ Աթիլթա-Ալիթիլիլ թապիր օլունան Ամրա Գըրալը, կէշէն յուսիս պընտա, թիլլիլ մէտալիլլէրին սինօր պաշըս օլան թագաղ ըրմաղըն կէշտի, վէ պիւլիլք պիր օրտու իլլէ, Շիրրի իւզէրինէ Եիւրիլիլապ, պատէհու, թիլլիլ մէտալիլլէրին Եազմաա վիրմէյիլլէ պաշըստը:

«Թիլլիլ Գըրալը Բրէնս Գատա, պիւլթիլն ապաքիրինիլ թօլանըպ, վէ Ամրա Գըրալընա գարըն չըգմանա կիտիպ, մէգրիւր իքի գըթա օրտուլար, յուսիլին 21 ինտէ, Շիրրի մէտալիլլէրտէ պուլունան վէ Մէյ-գուլա թապիր օլունան պիր մոհէլլտէ, պիրպիլլէրին գարըլաալարըն:

«Մուհարէպէյի, սիւարի սատթիրինիլ չարգաճը գալլաալ իլլէ պաշըստը, աալ օրտու, էօյլէ վագթիլլէն տէկին կէրիտէ սագլանտը. լաքին էօլլէտէ, տիւշմէն, թօլլարըն իւզէրինէ ճէտալանէ պիր հիւճուլ իլլէտի, վէ պիւլիլք պիր թէլէֆիլթալա կէրի սիւրիլտիլ:

«Մուհարէպէյի, կիլմէյի տէկին տէվալ իտիլտի իտէ տէ, սատթ Եէտիլտէ Եազմաաա պաշըլանտան չէտիտ Եազմաա, իքի գըթա օրտուլարը պիլլիլլէրինտէն ալըրալ:

«Պիլլիլ թապիլթան վուգու պուլուն թէլէֆիլթալա ալ իտի. լաքին թօլլարըն վէ գուլաալարըն սանէսինտէ, տիւշմէնիլ չօգ առէմիլ թէլէֆ իտիլլիլ տիր:

«Պիլլիլ 250 քիլիլ թէլէֆ օլտու, 150 նէֆէր առաքիրիլլիլ տալի էսիր տիւշտիլլէր:

«Տիւշմէնիլ թէլէֆիլթալա մալլիլմ տէյիլ տիր. լաքին հէր նէ քի կէօրտիլլէր իտէ, սնլէրտէն ալարագ տէյիլ պիլլիլթիլ քի, Եօլա վէ Եարալը պին նէֆէր գատար թէլէֆիլթալա օլմալը տըր. քէզալիք 200 նէֆէր գատար էսիր, վէ 250 լէն տալի պարիլիլ զապլ իլլէտիլլէր:

«Ֆէրտաալ կիւնիլ, Ուսկ-Շիւմ Կօզապի, Մարզ ըրմաղընա տօղրու կէրի չէքիլլիլ, վէ Աթիլմ վէ Ատուաաա տօղրու Եիւրիլտիլ, լաքին Եօլլար օլտէրէճէ ֆէնա պիր հալտէ իտիլլէր, սնլն արգասընտան կիտէմէյիլլէ, անճագ Ատուա չէհրինիլ Եազմաաա վիրմէյիլլէ Եօնիլլէր տլմագ իլլն, տաշտ գըստա պիր Եօլտան Աթիլմ վէ Ատուաաա տօղրու իլլէրուլտիլլէր. վէ Նիշայլթիլլէտէ, կէրէք Կօզապիլլիլ վէ կէրէք քէնտի օրտուսուլաա, էօյլէ պիր պուլունաաալարընտըք քի, օրտուա, Կօզապի, Եա մուհարէպէ վիրմէյիլլէ, Եաթիտ պիւլթիլն տտէմէրինիլ զայլ իթմէյիլլէ մէճպուր պուլունաալագտա իտի. չիւքիլ քէնտի տտէմէրինիլ քեաֆիլթաա տալիլ պըրագալ գաշաաաա պիր ֆուրաթթաա լաալագտա իտիլլէր:

«Իլլթէ պու սուրէթլէ Կօզապի, յուլիլին 10 ունճու լալար կիւնիլ, թա Եազմընըրգտա օրտու գուրաալլէ ֆէրտաալ կիւնիլ պիլլիլ իլլէ մուհարէպէլէ կիրիլլէճէք օլմաալըն պէհան պիրլէ լալըլ կէլլէն մէվգըրըլ թմ թմալըր թմալար իլլէմէք իւզրէ, պիլլէ իսպէր կէստէրտիլ:

«Իմտի, ալըն 11 ինճի կիւնիլ չէվֆագ աթտըգտա իլլիլլէր իտէն մէվգըրըլ թմ թմալը, վէ Կօզապիլլին պիլլէ տօղրու իլլէրու Եիւրիլմէքտէ օլմաալըն կէօրտիլլէր:

«Ստաթ 10 1/2տա չարգաճը գալլաալարը իլլէթէլլէ պաշըլանտա, վէ պու իտէ պիլլիլք սատթիր գօլլարը Եէթիլլէն տէկին, 30 տագըգտ գատար սիւրտիլլէ:

